

„Ótraditionella“ loysnin tryggjar ikki børnini

Viðmerkingar Føroya Pedagogfelag um samtykta álit hjá Tórshavnar Býráð um „Fritíðarvirksemi fyri børn — barnaansing“

Vit liva í dag í einum framkomnum landi, bæði við teimum fyrimunum og vansom, ið ti fylgja.

Í dag skulu vit út á vinnumarknaðin fyri at vinna okkum pening, so at vit kunna keypa neyðsynjarverurnar, sum áður í størri mun vórðu framleiddar heima við hús. Húskini hava verið stórrí, fleiri børn og fleiri vaksin undir somu lon, og eitt grannalag við nógvum virksemi. Her høvdu børnini sínar uppgávur og vóru fleiri mogleikar at gera sínar egnu royndir, sum kundu vera mennandi. Men nú eru tíðirnar broyttar, og umstøðurnar á flestan hátt vórðnar betri. Eisini fyri børnini, tó at tær á ymiskán hátt eru vórðnar fátaekari sum mennandi umhvørvi. Men skyldurnar mótvægis teimum veiku, børnum, sjúkum og gomlum eru ikki minni enn tær hava

verið, kanska heldur stórrí.

Mennandi umhvørvi

Tað er í hesum viðfangi at dagstovnar og skúlar hava fingið eina breiðari uppgávu. Teir skulu vera førir at skipa so fyrri at børnini fáa hampulig uppvakstrarlig viðurskipti, sum miða imóti vælferð barnsins, teir timar tey eru heimanífrá. Og tað vil siga at geva teimum tryggjeika og mogleika á so fjøltáttaðari menning sum yvirhøvur gjørligt. — Hetta er ein stór uppgáva sum er lögð á tey, ið hava fingið hesar uppgávur um hendi.

Samfelagið má tí skipa so fyrri, at dagstovnar og skúlar fáa góðar umstøður og mogleikar til at leggja eitt gott menningar umhvørvi til rættis, meðan børnini eru heimanífrá.

Ígjøgnum lóggevar, og reglugerðir hevur tað almenna roynt at tryggjað sær ein karm fyri hesi børn.

Tað almenna hevur ásett ávísar reglur fyri

hvussu hesir stovnar skulu vera og eisini er skipað fyri útbúgving til tey, ið skulu røkja hesar uppgávur.

700 børn á biðilista

Í dag standa 700 børn á biðilista til dagstovna-pláss. Harumframt er stórvær tærvur á fritíðarheimsplássum til tey yngstu skúlabørnini. Hetta er ikki ein knappligur vøkstur, men vøksturin hevur verið liðandi. Útbyggingin av stovnum til at taka sær av vælferð barnsins, hevur ikki verið framd í nóg stóran mun.

Nú er trýstið frá foreldrum vórðið so stórt, at býráðið í summar álegði umsitingini at gera eitt álit um barnaansing. Hetta álit varð samtykt 12. sept. í ár. Í álitinum verða hesar loysnir nevndar:

1. Nýggjur dagstovnur, ið er samtyktur fyri tveimum árum síðani. Hesin stovnur var ætlaður til 100 børn. Býráðið umhugsar at gera hesi pláss til hálvdagsplass, so

stovnurin kann rúma 200 børnum. Hesin stovnur skal vera liðugur í 1987.

2. Nærumhvørvið á Norðasta Horni og við Suðuroyarveg, fyri børn í fyra til sjey ára aldur, sum skulu hava eina „ansingarinistovu“, og fyri børn frá sjey til tiggju ára aldur har tey kunna vera við „ávisum eftirliti“.

3. Útbygging av dag-

røktarskipanini úr 110 plássum til 130 pláss. Samtykt er fingin fyri hesum.

4. Fritíðarvirksemi í Skúlanum í Hoyvik fyri yngsu næmingarnar, har tey kunna vera við „ávisum eftirliti“. Seinni kunna vera mogleikar at taka børn inn í fimm til seks ára aldur til hetta „ávisa eftirliti“.

5. Núverandi dagstovnapláss vera gjørd til hálvdagsplass.

6. Fritíðartrivs-/barnaansingartiltek í Badmintonhøllini og Vøllunum fyri børn í 5–7 ára aldur, ið ikki hava dagansingarplass, og hálván dag fyri tey børn sum í dag hava pláss á dagstovni, men sum eftir nýggja álitinum, bert fáa hálvdagsplass. Á sama hátt skal kjallarin í Meinigheitshúsinum brúkast.

Ongin verulig framtíðarætlan um útbygging fyriliggur, men sum mogleikar framtíðarætlanir verða nevnd „nærumhvørvið“, ið skulu virka sum barnaansing, skúli og felagshús fyri børn, ung og vaksin.

Ítróttamenning

Stadionekið riggar av søgn heilt væl til tað endamá, sum tað er gjørt til. tvs. at iðka ítróttir og til ítróttarkappingar. Men tá tað ræður um at geva børnum eitt gott, trygt og mennandi umhvørvi, er tað onnur krav ið vera sett. Ein av teimum fremstu uppgávu um hjá dagstovnunum er at vera eitt iskoyti til heimið, har børnini kunna fáa tryggjeika, ið er grundarlagið undir einari fjølbroyttari menning. Stadionekið kann brúkast til ítrótt og ítróttarmennandi tiltøk, men tað er b r t ein lítill partur av heildarmenning barnsins.

Býráðið upplýsir at or-

Framhald á síðu 8

halaferðina á mínum kærastóra, har hann fór til arbeiðis so penur og nosligur sum ein nýskift barnarumpa.

Konurnar, sum vóru á veg oman at keypa døgverða, heilsaðu bliðar upp á hann, og man sá hvat tær hugsadu: Altið er hasin maðurin so nosligur og soignerður. Og stjórin lyfti hattin uppfrá og heilsaði, áðrenn hann fór inn í boxina eftir morgunpostinum.

Men tað sum konurnar ikki vísu, var, at heima við hús hjá honum gekk eg uppi á baðiverilsinum og gjørdi reint. Hvønn morgun. Eg setti meg niður á krakkin, meðan eg luftaði deymin út gjøgnum vindeygjað, og so i gongd:

Grønásá, skúribust, klútur, tvøga — alt kom í sving, og einki hugsaði eg um nakra terrorisnu tað. Eg gjørdi bara tað, sum fleiri hundrad konur og arbeiðsgentur plagdu at gera. Eg fekk baðiverilsið aftur upp á rættkjøl — og har var tað verandi til

næsta morgun. So — om igen.

Ti er eitt tað fyrsta, eg geri, tá mannfólk koma í húsið hjá mær at biðja teir fara at fáa sær bað. Ongantíð ov skjótt. Eg vil hava teir avdúkaðar beinanvegin.

Men nú til nakað annað. Vit vita øll, at føroyingar eru so glaðir fyri sang. Føroyingar syngja nóg, og teir syngja ikki bara fyrsta ørindi, nei, teir halda á til úti er.

Vit kenna tað í kvæðunum fyrst og fremst. Einki við at lumpa seg ígjøgnum eitt kvæði. Tað er bara, tá fólk skulu vísa dansin at tey svika. At føroyingum dáma væl popp og country & western, folk, rock, beat og ikki at forgloyma Tey á Kamarinum. Og so er tað sjálvandi tann kristiligi tónleikurin og tann klassiski. Bach, Beethoven, Mozart og allegro moderato, sum maðurin segði.

Jú, føroyingar elska musikk. Og tað veit útvarpið. Ti er tað, teir

senda tónleik tíðliga og seint.

Morguntónleik, fyrrpartsløg, døgverðatónleik, náttverðatónleik og fyri ikki at tala um allan stevnutónleikin, sum verður spældur, meðan útvarpsbáturin stimar út á kappdrørmálið, ella sum verður spældur, tá einki samband er, ella tá Niels Juel er blivin burturi á Varmakeldu.

Tónleikurin verður brúktur sum ifylla til alt mogleigt. Vit komu flúgvandi til Føroya, lendu, og so inn í ein buss. Og har floymdi við tað sama musikkur út úr fleiri hátalarum. Um tað var beat, punk ella dytt ella bátt er mær eitt feitt. Tað drønaði bæði aftan og framman, og bilførarin sat og nikkaði í takt allan vegin líki til Oyragejár. Ja, soleiðis er skilið.

Eg kom ein fyrrpart í Sparikassan eitt ørindi. Har var Útvarpið beint við at enda morgunlesturin. Eg fekk mínar pengar útflýggjaðar, og maðurin við kassan segði: „Gerði so

væl, áttahundrað krónur.“ „Amen“, svaraði í útvarðinum, og næsta sekundi dundi Kalle Katt út í rúmið.

Allastaðni har tú kemur, melur tónleikurin ella babbið av speakerunum.

Vit komu inn í ta nýggju deiligu svimjihøllina ein dagin. Høgt til loft og vitt til veggja, nosligir flisar og sjóbláir hyljar. Men í hátalarunum ljóðaði: „Góð elskaði maður. Vælkomin so langt. Vit leingjast.“

Sum tit hoyra, vóru tað kvøðulómarnir til sjófólk.

Handlarnir hava eisini fingið sær tónleik, og man kann ikki longur keypa sær eitt par av undirbuksum í friði. Alt verður innballað í popp, og tað sama er við matarhandlunum. Ræstur fiskur og garnatág verða vavd saman við Nicodemus Sangbólkunum ella Streingjakórnum á Argjum.

Ein dagin var eg úti á hospitalinum og vitjaði

gubba mín, sum lá upp á tað seinasta.

Undir aðrari liðini á honum var norðamaðurin við fiskaritidindum, undir hinari liðini sálmur og sangir við Janusi Mohr. Alt gott um føðilandsangirnar, men strævið er tað hjá sjúkum fólki at liggja og hoyra um Hest, sum eftir Koltri rennur...

Gubbi doyði eina viku seinri. Kortini fingustovufelagar hansara loyvi at liggja og sjengra við kappdrøðinum á Jóansøku og fótbólti á Sevmýri, alt ímeðan sumbingar kvøðu vum Óla Hvass. Allastaðni mótir tú transistorapparat. Í plantaguni gongur ein eldri maður og gevur dunnunum, meðan hátalarin spælir electric boogie. Í býarbussunum hava tey morgunfílmleik, og tað fólk hyggja eftir fótbólti sunnudagar, hava tey útvarpið frá við mæti úr Ebenezer.

Vit tosaðu um terror í áðni. Terrorismin hevur so nógvan anlit. Dálking hevur eisini so nógva

andlit. Allir hesi hurrandi hátalararnir allastaðni. Eru teir ikki eitt slag av dálking?

Og skulu vit finna okkum í ti? Vilja vit hava allan hendan gangin rundanum okkum, og verða oyru okkara ikki eftirhendini so niðurdoyvd, at vit ikki geva okkum far um, nærvit lurta og nær ikki?

Og hvussu við tí super-teknologiska samfelagnum, sum summi eru so gramm eftir at fáa — við heimatemlum, video og satelittsjónvarpi? Skal alt hetta eisini sleppa at standa og hurra eirindaleyst fyri mær og tær, frá tí vit verða fødd og til vit geva upp ond?

Og — er tað nakar, sum torir at tosa um ófriðarlig børn nú á døgum?

Hvussu hevði tað verið um vit trýstu á knappin og slæktu onkuntið av og á?